

Sefa KOYUNCU

Üçüncü Yeni

sefa.koyuncu@tg.com.tr

Atsız, 'serbest'e karşıydı

Bugünlük aruz daha çok hoşuma gidiyor efendim. Ama bunun niçinine cevap verebilirim. Daha büyük üstadlar elinde işlenip olgunlaşmıştır. Zannedersem ileride hece, ahenk bakımından aruzu geçecek; fakat heceyi tekâmül ettirecek büyük şairler eliyle; heceyle aruzun birleşip kaynaşmasından yeni bir vezin doğacak ve bu yeni vezin aruzun ritmini, hecenin mânâ kuvveti için elzem olan serbestliğini kendisinde toplayacaktır. Bugün serbest vezin denilen şeyi beğenmiyor ve bu türlü yazılara serbest vezinli değil, vezinsiz demenin daha çok yakışacağını zannediyorum. Fikirimce serbest vezin, yine vezinli olmak şartıyla, mısraların birbirlerine tâbi olmayarak serbest bulunmasıdır. Onun için divan şairlerinin müstezadları serbest veznin ilk örnekleri sayılabileceği gibi, yenilerden **Orhan Seyfi**'nin 'Fırtına ve Kar' adlı güzel manzumesiyle **Enis Behiç**'in 'Gemiciler', 'Süvariler' gibi şiirleri serbest veznin yeni ve güzel örnekleridir. Yukarıdaki satırlar, **Hüseyin Nihal Atsız**'ın 'Ruh Adam' romanından alınmıştır. **Prof. Dr. Ahmet Bican Ercilasun** (Atsız'ın Şiiri Üzerine Düşünceler)'a göre; romanın kahramanlarından lise son sınıf öğrencisi **Güntülü**'nün, edebiyat öğretmeni **Ayşe Pusat**'ın sorularına cevap verirken söylediği bu sözler, **Atsız**'ın görüşlerini de yansıtır.

YENİLİK ARAYIŞLARI

"**Atsız** da millî vezin olduğu için heceyi tercih etmekle beraber, onun aruz kadar işlenip mükemmelleşmediğinin farkındadır. O da kendi şiirinde denediği bazı

yeni şekillerle, meselâ gazel kafiyesi ile hece veznini birleştiren şiirleriyle âdeta **Güntülü**'nün bahsettiği yeni şiiri oluşturmak peşindedir. Serbest şiire karşı çıkan **Atsız**'ın şiiri, şekil bakımından hakikaten son derece mütenevidir (türlü-çeşitli).

Atsız, nazım birimi olarak çoğunlukla dördlüğü tercih etmekle beraber, beyti ve çok mısralı kıtaları da bolca kullanmaktadır. Şiirlerinde üçlü ve beşli kıtalar da vardır. '**Toprak-Mâzi**' şiirinde üçlük ve dördüklerden sonra çok mısralı kıtalara geçmesi, bu düzeni ufak değişikliklerle birkaç defa tekrarlama, nazım birimi bakımından yeni ve değişik bir form meydana getirmiştir. Çok mısralı kıtalarda mesnevi kafiyesi kullanılmış; üçlüklerde bazen birinci ve üçüncü mısra, bazen birinci ve ikinci mısra birbirleriyle kafiyelenerek diğer mısra serbest bırakılmıştır.

VEZINSİZ ŞİİR OLMAZ

Atsız'ın, kafiye şemasında da çeşitliliği aradığı görülür. Dörtlüklerde en çok koşma kafiyesini kullanmakla beraber, çapraz kafiye de çok sık başvurmuştur. Nazım birimi beyit olan şiirlerinde ise mesnevi ve gazel kafiyelerini kullanıyor. '**Eski bir sonbahar**' şiirinde çapraşık bir kafiye şeması uygulamıştır. Bazen aynı şiirin farklı bentlerinde kafiye şemasını değiştirmesi de monotonluğu kırıcı bir unsurdur.

Atsız, serbest vezni kabul etmez. Yeniliğin vezinsiz şiir yazarak değil, hece ve aruza dayanan bazı yeni denemelerle meydana getirilebileceği görüşündedir. Onun şiirlerinin çoğu hece vezniyle, sekiz on kadarı da aruzla yazılmıştır."